

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

9/1/2021

Κείμενο Ι

Τα διπλά λόγια του πολέμου

«Πηγή Ειρήνης» ονόμασε ο Ερντογάν την τουρκική εισβολή στη βόρεια Συρία. Όπως έγραψε ο ίδιος στο Twitter, «Στόχος της επιχείρησης “Πηγή Ειρήνης” εναντίον των κουρδικών οργανώσεων PKK και YPG είναι η καταστροφή των γραμμών των τρομοκρατών και η επιστροφή της ειρήνης και της ηρεμίας». Άλλος ένας πόλεμος στο όνομα της ειρήνης. Οι πιο ψυχραιμες φωνές σημειώνουν τα οδυνηρά παρελκόμενα της στρατιωτικής λύσης στην ιδιαίτερα «θερμή» περιοχή: επιδείνωση της κρίσης, διακοπή των κινήσεων σταθεροποίησης, απώλεια αμάχων, νέα κύματα προσφύγων, ενίσχυση του Ισλαμικού Κράτους...

Ο εισβολέας συνήθως υιοθετεί τη σοφιστική λογική των «δισσών λόγων» (κάθε πράγμα είναι ταυτόχρονα και καλό και κακό) εκφράζοντας μέσα από μια διπλή θέση μια διπλή αλήθεια – εισβολή με υπευθυνότητα και μέτρο, πόλεμος για την ειρήνη. Όμως, η ειρήνη είναι πόλεμος ιδεών, όχι ανθρώπων (Βίκτωρ Ουγκώ). Δεν είναι η απουσία συγκρούσεων, αλλά η δυνατότητα να τις διαχειρίζεσαι χωρίς όπλα.

Από τους ομηρικούς μέχρι τους ρωμαϊκούς χρόνους και από τον Μεσαίωνα μέχρι σήμερα, σε όλους τους πολέμους οι έννοιες που ντύνονται με διαφορετικά από τα πραγματικά τους νοήματα αποτελούν το κύριο όπλο στα χείλη ηγετών. Όπως περιγράφει ο Θουκυδίδης («Ιστορίες, 3.82»), στον πόλεμο οι άνθρωποι αλλάζουν κατά το δοκούν τη σημασία των λέξεων. Την παράλογη τόλμη τη βαπτίζουν ανδρεία, την προνοητική διστακτικότητα εύσημη δειλία, τη σωφροσύνη σε καθετί αδράνεια για το καθετί... Τον έξαλλο κατήγορο τον θεωρούν αξιόπιστο κι όποιον μαζί του διαφωνεί τον υποψιάζονται για προδοσία. Ευκολότερα νομίζονται επιδέξιοι οι πολλοί που κακουργούν, παρά ενάρετοι όσοι λίγοι δεν εγκληματούν.

Η διαστρέβλωση του πραγματικού διαταράσσει τη διαυγή και αυτονόητη ροή των πραγμάτων, δημιουργεί μια σύγχυση, χρήσιμη σε όποιον επιχειρεί υπόγειες ανακατατάξεις. Το ψέμα, πιο ανθεκτικό από την αλήθεια, στον πόλεμο αποτελεί αρχή.

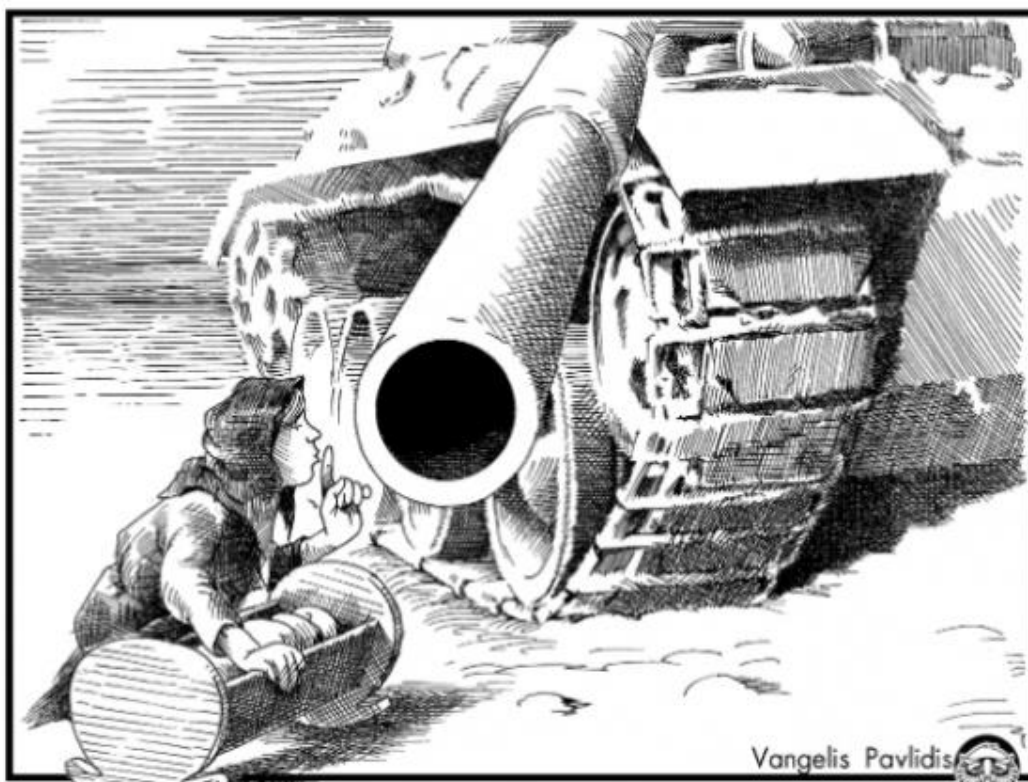
Διότι ο πόλεμος δεν είναι μια ασφαλιστική δικλίδα που εξολοθρεύει τα περισσεύματα και επαναφέρει τα ισοζύγια, που εκριζώνει τα ζιζάνια και εξυγιαίνει τα εδάφη – πρόκειται για φενάκη την οποία αναπαράγουμε ακατάπαυστα ανά τους αιώνες. Η αιματοχυσία είναι μια ψυχρή εκτέλεση σχεδίου, που αφανίζει, εκτοπίζει, εκβαρβαρίζει, πολλαπλασιάζει δυστυχίες και πληγές. Με τη σύρραξη δεν απαλλάσσεται από τη σύρραξη. Δεν είναι υγεία ο πόλεμος, είναι αρρώστια. Και δεν διευθετεί τίποτα.

Τασούλα Καραϊσκάκη, *Καθημερινή*, 11/10/2019

φενάκη: απάτη, ψέμα.

Κείμενο II

Έκθεση γελοιογραφίας με τίτλο «Πόλεμος Α.Ε.¹ – WAR S.A.»

Σκίτσο του Βαγγέλη Παυλίδη

Στη μνήμη του γελοιογράφου Βαγγέλη Παυλίδη, που έφυγε πρόσφατα από κοντά μας, είναι η έκθεση με τίτλο «Πόλεμος Α.Ε. – WAR S.A.», που πραγματοποιεί για τρίτη κατά σειρά χρονιά φέτος η Λέσχη

¹ Α.Ε.: Ανώνυμη εταιρεία: εμπορική εταιρεία, της οποίας το κεφάλαιο είναι διαμεμένο σε μετοχές

Ελλήνων Γελοιογράφων από 14 έως 20 Μαΐου 2018 στον εκθεσιακό χώρο του Μετρό Συντάγματος.

Σε ανακοίνωσή της η Λέσχη Γελοιογράφων επισημαίνει: «Επιλέξαμε το θέμα του Πολέμου, μη μπορώντας να αποστρέψουμε τη ματιά μας όχι μόνο από όσα συμβαίνουν στη γειτονιά μας αλλά και από κάθε γωνιά του κόσμου που απειλείται από τα γεράκια του Πολέμου. Φιλοδοξούμε η έκθεση “Πόλεμος Α.Ε. – War S.A.” να αποτελέσει μια φιλειρηνική, διεθνιστική κραυγή αγωνίας και συμπαράστασης, ένα εικονογραφημένο μήνυμα φιλίας των λαών κόντρα στον милитарισμό, τις βόμβες και τον θάνατο».

Σωτήρης Μανιάτης, *Εφημερίδα των Συντακτών*, 11/5/2018

Κείμενο III

Νικηφόρος Βρεττάκος, «Ειρήνη είναι όταν»

Σας χωρίζει ένα αδιόρατο χάσμα απ' τον κόσμο.
Σας διέφυγαν πράγματα. Δεν τα 'χετε όλα
καλά λογαριάσει, δεν τα 'χετε δει,
ακούσει όσο πρέπει. Γι' αυτό και σας φαίνεται
τόσο παράξενο, που κλείνω, ανοίγω
το παράθυρο κι άλλο δεν σας λέω:
«Ειρήνη!»

Ειρήνη, λοιπόν,
είναι ό,τι συνέλαβα μες απ' την έκφραση
και μες απ' την κίνηση της ζωής. Και Ειρήνη
είναι κάτι βαθύτερο απ' αυτό που εννοούμε
όταν δεν γίνεται κάποτε πόλεμος.

Ειρήνη είναι όταν τ' ανθρώπου η ψυχή
γίνεται έξω στο σύμπαν ήλιος· κι ο ήλιος
ψυχή μες στον άνθρωπο.

[πηγή: Νικηφόρος Βρεττάκος, *Τα ποιήματα*, τ. Β', Τρία Φύλλα, Αθήνα 1981, σ. 263]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Πως δικαιολογεί ο εισβολέας τη στρατιωτική επέμβαση σε μια ξένη χώρα (**κείμενο Ι**); Να μεταφέρετε συνοπτικά τις απόψεις του σε ένα κείμενο 60 περίπου λέξεων.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

B1. Να αξιολογήσετε την ορθότητα των παρακάτω ισχυρισμών, σύμφωνα με το **κείμενο Ι**, σημειώνοντας αντίστοιχα τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος**. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας παραπέμποντας σε χωρία του κειμένου.

- I. Απόρροια της τουρκικής εισβολής στη βόρεια Συρία θα είναι η έναρξη διαπραγματεύσεων με σκοπό τη σταθεροποίηση στην περιοχή.
- II. Οι επιδιώξεις του εισβολέα εξυπηρετούνται από τη διαστρέβλωση της πραγματικότητας.
- III. Η ειρήνη κατοχυρώνει την απουσία συγκρούσεων.
- IV. Στον πόλεμο αλλοιώνεται το πραγματικό νόημα των λέξεων.
- V. Ο πόλεμος τερματίζει τις διαφορές και διασφαλίζει ότι δεν θα υπάρξει μια επόμενη ένοπλη σύρραξη.

Μονάδες 10

B2. α. Ο γελοιογράφος με το σκίτσο του (**κείμενο II**) θέλει να ενημερώσει, να πείσει ή να καταγγείλει; Αφού επιλέξετε ένα από τα παραπάνω ενδεχόμενα, να τεκμηριώσετε την απάντησή σας βασισμένοι σε στοιχεία της εικόνας.

β. Να αιτιολογήσετε τη χρήση της διπλής τελείας στο απόσπασμα: **«Οι πιο ψύχραιμες φωνές σημειώνουν τα οδυνηρά παρελκόμενα της στρατιωτικής λύσης στην ιδιαίτερα «θερμή» περιοχή: επιδείνωση της κρίσης, διακοπή των κινήσεων σταθεροποίησης, απώλεια αμάχων, νέα κύματα προσφύγων, ενίσχυση του Ισλαμικού Κράτους...»** και των εισαγωγικών στις λέξεις/φράσεις: **«Πηγή Ειρήνης», «θερμή» περιοχή.**

Μονάδες 15 (9+6)

B3. Να συγκρίνετε το **κείμενο Ι** με το σκίτσο (**κείμενο II**) εστιάζοντας στο θέμα τους. Ποιο από τα δύο κείμενα βρίσκετε πιο αποτελεσματικό επικοινωνιακά ως προς τον επιδιωκόμενο στόχο και γιατί;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Γ

Στο **Κείμενο III** ο Νικηφόρος Βρεττάκος θίγει δύο κρίσιμα θέματα, το ένα στους στίχους 1-7 και το άλλο στους στίχους 8-15. Να τα εντοπίσετε και να τα σχολιάσετε, τεκμηριώνοντας τις θέσεις σας, αναδεικνύοντας και τις γλωσσικές – επικοινωνιακές επιλογές του ποιητή(150 - 200 λέξεις).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Σύμφωνα με την αρθρογράφο του **κειμένου I**, ο ισχυρισμός «πόλεμος για την ειρήνη» αποτελεί απλά ένα σόφισμα, μια στρέβλωση της κοινής λογικής, που λειτουργεί ως όπλο στα χείλη διαφόρων ηγετών. Ποια είναι η δική σας άποψη; Να την παραθέσετε αιτιολογημένα σε ένα κείμενο έκτασης 300-350 λέξεων, αξιοποιώντας στοιχεία και πληροφορίες από τα κείμενα του κριτηρίου. Το κείμενο σας πρέπει να έχει τη μορφή άρθρου που θα δημοσιευθεί στο σχολικό περιοδικό.

Μονάδες 30